

Energiatehokkuuden parantaminen litin kunnassa

Kunnanhallitus 17.10.2022 § 180
182/00.01.02/2022

Valmistelija

Kunnanjohtaja: Jarkko Salonen, puh. 040 726 2990, jarkko.salonen@iitti.fi
ja tekninen johtaja Harri Hoffren, puh 040 485 4037, harri.hoffren@iitti.fi

Energian maailmanmarkkinat ovat kriisissä. Venäjän hyökkäys Ukrainaan helmikuussa on monine heijastevaikutuksineen johtanut energian saannin ja hinnan epävakauteen ja huimaan nousuun. Vaikka Suomen suoraa energiariippuvuutta Venäjästä on viime kuukausina onnistuttu vähentämään olennaisesti, on sekä kaasun, polttonesteiden että sähkön hinta noussut ennennäkemättömällä tavalla. Viime aikoina on erityisesti sähkön saatavuus ja hintakehitys tulevana talvikautena Suomessa noussut esiin. Niin kansalaisille kuin yrityksille ja julkisen sektorin toimijoille on syntynyt ja syntymässä huomattavia lisäkustannuksia oman toimintansa energiahuoltovarmuuden turvaamisessa. On kansallinen velvollisuus ja vastuu säästää energiaa, toissijaisena tavoitteena tulee energiasäästöjen talousvaikutukset. litin kunta osallistuu energiasäästötoimenpiteisiin ja varautuu tulevaan pyrkimällä pienentämään energiankäyttöä.

Tavoitteena on vähentää energiankulutusta kohteissa ja toiminnoissa, joissa se on toiminnallisesti mahdollista. Toimenpide-ehdotuksilla on vaikutusta kiinteistöjen sisälämpötiloihin, ilmanvaihtoon ja valaistukseen sekä yleisten alueiden valaistukseen ja katujen ja kenttien lämmitykseen. Mukana on myös ehdotuksia energiatehokkuusinvestointeihin. Ennustettu on myös, että talvella sähköpula voi aiheuttaa sähkökatkoksia. Mahdolliset sähkökatkokset voivat vaikuttaa normaaliin toimintaan. Yhteinen sähkön säästäminen erityisesti kulutushuippujen aikaan vähentää sähkökatkosten todennäköisyyttä. Energiasäästön tarkoituksena on minimoida sähkökatkojen aiheuttamia haitallisia toiminnallisia vaikutuksia.

Ainakin tulevalle lämmityskaudelle ajoittuvissa energiasäästötoimenpiteissä pyritään löytämään nopeavaikutteisia ja konkreettisia energiasäästötoimia. Säästöohjelman ensisijainen tavoite olisi alentaa sähkön kulutusta korkeiden kulutustuntien aikana, mikä osaltaan tukee sähkön riittävyyttä Suomessa. Toinen keskeinen tavoite on huolehtia kunnan budjetin riittävyydestä energian kallistuessa ensi talvena. Toimenpiteillä tavoitellaan arviolta 5–10 % energiasäästöä normaalitilanteeseen verrattuna.

Merkittävimpiä litin kunnan energiankäyttökohteita ulos vuokratuista kiinteistöistä ovat sotekeskus sekä palvelukeskus. Sotekeskuksen kaukolämpöenergian kulutus vuonna 2021 oli 1177 MWh. Sähköenergiaa Sotekeskuksessa ja palvelukeskuksessa kului myös erittäin runsaasti. Konsernin suurin yksittäinen sähkönkulutuspaikka on Kausalan Lämpö Oy:n lämpökeskuksen kiinteistöllä.

Suuret kunnan omassa käytössä olevat rakennukset, kuten Kausalan koulut ja Ravilinna kuluttavat myös paljon energiaa, niin kaukolämmön, kuin sähköenergian muodossa. Kunnan käytössä olevista kohteista suuri yksittäinen sähkönkäyttö tapahtuu Jäähallin tekojään ylläpidosta, ja toiseksi suurin Ravilinnan käyttöpaikalla. Kausalan Lämpö Oy:n sähkölaitteiden muodostuu erityisesti lämpökeskuksen ja linjastojen pumpuissa. Katuvalaistuksen ja muiden liikuntapaikkojen valaistuksen

sähköenergiaa on suhteellisen vähäistä, joskin niistäkin kokonaisuutena muodostuu merkittävä tehonkäyttö.

Kunnan energiankulutusta on pyritty järjestelmällisesti vähentämään viime vuosina, erityisesti sopeuttamistoimenpiteiden seurauksena vuosina 2020 – 2022. Vajaakäyttöisten tilojen lämpötiloja on laskettu, ilmanvaihtoa pienennetty, katuvalojen ylläpitoaikoja vähennetty ja siirrytty led-valaisimiin. Uima-allasosto palvelukeskuksessa on otettu pois käytöstä ja tarpeettomia rakennuksia myyty.

Energiakriisin edellyttäessä lisää säästötoimenpiteitä, on kunnan viranhaltijavalmistelussa pohdittu vielä mahdollisia keinoja energiansäästämiseksi. Yleisesti tunnettu keino alentaa energiakuluja on laskea huonelämpötiloja. Yhden asteen pudottaminen huonelämpötilassa tuo noin viiden prosentin laskun energiakuluissa. Led-lamput kuluttavat noin kuudesosan perinteisiin valaisimiin nähden. Erityisesti ulkotiloissa ledvalaisuun siirtyminen tuo säästöä. Ilmanvaihtolaitteiston käyntiaikojen ja tehojen säädöt on pääosin jo ohjelmoitu kustannustehokkaiksi. Mikäli tilojen käytöstä luovutaan väliaikaisesti tai käyttöaikoja supistetaan, niin energian säästämiseksi talotekniikan käyntiajat voidaan ohjelmoida tilaajan tarpeen mukaisiksi.

Säästötoimia päätettäessä tulee huomioida mahdolliset haittavaikutukset. Tilojen olosuhteista ei saa tinkiä käyttäjien terveellisuuden ja turvallisuuden kustannuksella. Erityisesti vanhusteen ja pienten lasten käytössä olevien tilojen lämpötilan tulee olla terveyden kannalta sopiva. Valaistuksesta luopuminen saattaa johtaa liikenneonnettomuuksiin, tapaturmiin ja ilkivallan lisääntymiseen. Harrastetilojen käytöstä poistaminen aiheuttaa pitkällä aikavälillä kuntalaisten hyvinvoinnin heikkenemistä.

Energiakriisin syvennyttyä litin kunnan tulee kuitenkin tehdä säästötoimia, jotta energiaa valtakunnassa riittää kaikkein välttämättömiin tarpeisiin. Hallintokuntien tulee kriittisesti tutkia palvelutuotantoaan ja etsiä rakentavia ratkaisuja energian säästämiseksi. Asia ei ole ainoastaan kunnan oman organisaation asia, vaan koskee koko kuntakonsernia, yrityksiä ja yhteistöjä sekä kaikkia kuntalaisia. Siten kunnan tulee kehottaa ja valistaa kaikkia tekemään omia säästötoimiaan.

Energian riittävyyden takaamiseksi säästöjä saadaan aikaan seuraavien periaatteiden mukaisesti:

- kuntakonsernin kiinteistöjen lämpötiloja pudotetaan lämmityskauden aikana keskimäärin noin yhden asteen verran. Erityisesti suosituslämpötilojen ylärajoilla olevissa kohteissa pudotus tulee olla suurempi.
- Hallintokuntia ja kuntakonsernia kehoitetaan supistamaan käyttöaikoja kiinteistöissä ja palveluissa, joissa toiminta-aikojen lyheneminen tuottaa suranaista säästöä, ilman merkittävää lisäinvestointia tai -panostusta.
- Erityisesti sähköä runsaasti kuluttavissa kohteissa ja toiminnoissa tulee kriittisesti tarkastella palveluiden käyttöaikoja suhteessa käyttäjämääriin. Esimerkkeinä jäähalli, sähkökiukaat, suuret salit, halogeeniulkovalaisimet jne.
- Mikäli energiakriisi syvenee, säästökohteet painottuvat yhä enemmän ns. kunnan järjestäisiin vapaaehtoisiiin palveluihin. Sen sijaan kunnan peruspalvelut, välttämättömät toiminnot sekä vanhusten ja lasten hoitolaitosten olosuhteet pyritään pitämään kohtalaisella tasolla.

- Tyhänä tai vajaakäytössä olevien tilojen lämpötila ja ilmanvaidon määrä lasketaan mahdollisimman alas, kuitenkin aiheuttamatta rakenteille tai irtaimistolle kosteushaitta- tai muuta riskiä.
- Kunta osallistuu osaltaan valtakunnalliseen Astetta alemmaksi-kampanjaan ja sopivaksi katsomiinsa muihin kampanjoihin.
- Kunta tiedottaa aktiivisesti kuntalaisia ja yhteistyötahoja mahdollisista keinoista itse osallistua energiansäästötoimenpiteisiin.

Yksityiskohtaiset säästötoimenpiteet toteutetaan kohteittain ja suositusten sekä käyttömäärien mukaisesti operatiivisessa toiminnassa.

Esittelijä	Kunnanjohtaja Jarkko Salonen
Päätösehdotus	Kunnanhallitus merkitsee tiedoksi suunnitellut energiansäästötoimet ja litin kunnan liittymisen Astetta alemmaksi-kampanjakumppaniksi.
Päätös	Kunnanhallitus hyväksyi kunnanjohtajan ehdotuksen yksimielisesti.